

ที่มา กต.ตร.

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 76* กำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ถูกนำมาปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเมื่อครั้งมี พ.ร.ฎ.โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2541 โดยได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้เป็นองค์กรที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตรวจสอบการใช้อำนาจของข้าราชการตำรวจระดับต่าง ๆ

การจัดตั้งองค์กรคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจครั้งแรกได้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ พ.ศ. 2542 ตามระเบียบนี้กำหนดให้มี กต.ตร. 2 ระดับ คือ

(1) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า ” กต.ตร.”

(2) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า กต.ตร.กทม. และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจจังหวัด เรียกโดยย่อว่า กต.ตร.จังหวัด

ต่อมาคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ (กต.ตร.) ได้ออกระเบียบ กต.ตร.ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ พ.ศ. 2543 กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานระดับสถานีตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรภาค 1 ถึง 9 เรียกโดยย่อว่า “กต.ตร.สถานีตำรวจ” และตามข้อ 10 ของระเบียบดังกล่าวได้ให้อำนาจสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยงานอื่นในระดับเดียวกับสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งได้แก่ ตำรวจทางหลวง ตำรวจท่องเที่ยวและตำรวจรถไฟ

ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการตรา พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายบริหารราชการตำรวจ ตามกฎหมายนี้มีบทบัญญัติที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานตำรวจ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในมาตรา 7 ว่า

“ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้ท้องถิ่นและ ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสม และความต้องการของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้การดำเนินการมีส่วนร่วมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต.ช. กำหนด “

พร้อมกันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานตำรวจโดยกำหนดให้มีองค์กรนโยบายขึ้นใหม่แทนคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ (กต.ตร.) เรียกว่าคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ เรียกโดยย่อ

ว่า ก.ต.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการตำรวจ และกำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบแบบแผน มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมาย นอกจากนี้ยังให้มีอำนาจหน้าที่ในการ

- 1) ออกระเบียบ ประกาศ หรือมีมติในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารราชการตำรวจและวิธปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจให้เป็นไปตามแบบแผนและนโยบายที่ ก.ต.ช. กำหนด
- 2) เสนอแนะให้มีการตรา พ.ร.ฎ.โอนอำนาจหน้าที่ให้เป็นของหน่วยงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นใด ตามมาตรา 6 วรรคสอง
- 3) พิจารณาคำเนิการคัดเลือกข้าราชการตำรวจเพื่อดำเนินการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ
- 4) กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการกระจายอำนาจระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับตำรวจภูธรจังหวัด และราชการส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่ ก.ต.ช. เห็นว่ามีความจำเป็นและเหมาะสม
- 5) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่ ก.ต.ช.มอบหมาย
- 6) ตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารราชการตำรวจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น
- 7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

และยังคงให้มีกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานคร จังหวัดและสถานีตำรวจอยู่ โดยกำหนดให้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายการบริหารงานตำรวจของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่แล้วรายงาน ก.ต.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี ซึ่งแตกต่างไปจากอำนาจหน้าที่เดิม

ส่วนแนวคิดในการกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ กต.ตร.กทม. จังหวัด และสถานีตำรวจ ยังคงให้เป็นองค์กรที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเปิด โอกาสให้กับประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านกว้างมากขึ้น ทั้งต้องการให้เป็นองค์กรที่มีบทบาทตามนัยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติด้วย รวมตลอดทั้งให้มีความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการบริหารราชการของประเทศ (ตาม พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ด้วย) ดังนั้นในการกำหนดองค์ประกอบของ กต.ตร. ในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีสัดส่วนของประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านมากขึ้น ตลอดจนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นผู้ใช้บริการของตำรวจ พร้อมทั้งให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสถานีตำรวจยังเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นประธาน กต.ตร.สถานีตำรวจได้